

Állam-és Jogtudományi Doktori Iskola

Juhász Andrea

Doktori {PhD} értekezés tézisei

**A TISZTESSÉGES HATÓSÁGI ELJÁRÁS
ALKOTMÁNYOS ELVE
ÉS
ÉRVÉNYESÜLÉSE MAGYARORSZÁGON**

Témavezető:

Dr. habil. Szabó Zsolt egyetemi docens

Budapest

2022

Tartalomjegyzék

I. A kutatási célfeladat összefoglalása	3
II. A kutatás vizsgálati iránya	4
III. A kutatás során alkalmazott tudományos módszerek	5
III.1. Történeti módszer	6
III.2. Normatív módszer	6
III.3. Funkcionális módszer	6
III.4. Komparatív módszer	7
IV. Az értekezés felépítése	9
V. Kutatási hipotézisek	10
VI. A kutatás során levont következtetések	11
VI.1. Egyéb kutatási következtetések	15
VII. A felállított hipotézisekre vonatkozó igazolások	18
VIII. A doktorjelölt témakörben megjelent publikációi	25

I. A kutatási célfeladat összefoglalása

A disszertáció alapvető célja annak vizsgálata, hogy a közigazgatási hatósági eljárást hazánkban mely alkotmányos követelmények, jogszabályok, társadalmi behatások tették illetve teszik tisztességesé.

Jelen munka a hatósági eljárásokat meghatározó tisztességes eljárás jogszabályi kereteit, és a témát érintő bírói gyakorlatot kívánja elemezni. Ezen keresztül annak a feltárása törekszem, hogy a tisztességes- és nem tisztességes eljárás dilemmája milyen jogszabályi-közigazgatási utat járt be a XXI. századra.

Értekezésem fókuszában a tisztességes eljárás alkotmányos elve áll. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglaltakon, a bírói gyakorlat által értelmezett törvényi rendelkezéseken, azaz a jogi jelentéstartamokon túl azonban, a fogalomnak köznapi jelentése is van, amely nem szakítható el teljesen a jogi síktól. Jelen tanulmányban a tisztességes eljárás kifejezést egyrészt hatósági eljárásjogi értelemben, a jó közigazgatás elvárásaként használom, másrészt pedig az ítélkezési értelemben felfogott tisztességes eljárás mivoltára utalok, azonban e két értelmet a szöveggörnyezet által egymástól kellőképpen elhatárolom.

A magyar közigazgatási rendszer működésének jogi kereteinek feltárásán keresztül a mindenkori szervezeti felépítéseken belül az eljárási szabályokra is helyeztem a hangsúlyt, hiszen ezeken keresztül mutatkozik meg maga a közigazgatási eljárások mikéntje a jogalanyokkal. Vizsgáltam, hogy milyen elvi követelményeknek kell megfelelnie a tisztességes közigazgatási eljárásnak, milyen nemzetközi alapokmányok jelentettek e területen deklarálsra váró feladatot a magyar közigazgatás vonatkozásában.

Tehát a disszertáció megalapozására szolgáló doktori kutatás tervezése során kutatási célkitűzésemként a releváns jogszabályi környezetet, és bírói ítélkezési gyakorlatot vettem a témát érintően górcső alá, amely vizsgálat által felállíthatóvá vált a hipotézisek sora.

II. A kutatás vizsgálati iránya

Első lépésként annak kifejtése merült fel bennem célként, hogy miben nyilvánulnak meg az eljárások tisztességes mivoltának ismérvei. A jogorvoslathoz való jog, a tisztességes eljáráshoz való jog 1989-ben került deklarálásra az alapjogok között, majd az Alaptörvény emelte önálló eljárási alapjoggá a tisztességes ügyintézéshez való jogot.¹

A kutatás értelemszerűen csak az ezt követően született joganyagra irányulhatott volna, azonban az ehhez vezető utat is szükségesnek tartottam bemutatni.

Nem vállalkozhattam munkámban teljességre, hiszen a tisztességes eljáráshoz való jog egy olyan gyűjtőfogalom ma már, azon ezerarcú alanyi jog, amely a törvényalkotás számára a belső jogba beemelt nemzetközi jogi normaként jelent meg jogállamiságunk felé vezető úton. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában alapvető jog, mint igazságszolgáltatási elv pedig minden ügyszakban büntető polgári, közigazgatási területen is számtalan esetben felmerülő elv. Ezen oknál fogva a közigazgatási eljárásokra vonatkoztatott legmarkánsabban megjelenő elvek kerültek elemzésre.

A kutatási módszeremet elsősorban dogmatikus, leíró, valamint jogalkalmazói döntés-elemző, és az alkotmánybírósági döntések elemzésén keresztül végeztem. A munka megírásakor igyekeztem a terjedelmi korlátokra is figyelemmel lenni, és törekedtem arra, hogy az egyes fejezetekben a legjelentősebb befolyásoló tényezők kerüljenek feldolgozásra, szem előtt tartva az arányosságot.

---

¹Lásd bővebben: Patyi András: A tisztességes eljáráshoz és ügyintézéshez való jog Az eljárási alapjogok és az eljárási alkotmányosság főbb kérdései. Alapjogok Az emberi jogok alkotmányos védelme Magyarországon. Szerkesztette: Bódi Stefánia – Schweitzer Gábor. Nemzeti Közszolgálati Egyetem Ludovika Egyetemi Kiadó Iroda 2021. 157.o.

III. A kutatás során alkalmazott tudományos módszerek

A disszertáció megvizsgálja a tisztességes hatósági eljárás követelményének nemzeti szabályozását, illetve más nemzetközi jogrendszerekben fellelhető, a témát érintő szabályozásokra is igyekszik rávilágítani.

A kutatás elsődlegesen szakirodalmi forrásokra alapozott. A vonatkozó jogszabályok, a szakirodalom feldolgozására, a monográfiák, a tanulmányok, a szakcikkek, és a kommentárok tanulmányozásával vizsgált. A vonatkozó bírósági joggyakorlatot figyelembevéve, és a tételes jog elemzésével vontam le következtetéseket. Ezen kutatási módszereket az áttekintő, leíró, értékelő jellegű és az összehasonlító módszerekkel rendszereztem. A kutatás aktualitása ebben a pillanatban is vitathatatlan. A tematikusan vizsgált magyar vonatkozású ügyek is reprezentálják, hogy a tisztességes hatósági eljárás részelemeinek fogalmi lehatárolása elengedhetetlen az alapjogok, – ügyféljogok – a tájékoztatáshoz való jog megvalósulásának szempontjából. A témám komplexitására tekintettel a kutatási módszereket is ezekhez az elkülöníthető témákhoz volt szükséges illeszteni.

A tisztességes eljárás jogi fogalmának kialakulása esetében annak értékeléséhez, a kezdeti követelményrendszer feltárásához a jogtörténeti elemzés módszerét alkalmaztam az értekezés megalkotása során.

A tisztességes hatósági eljárás fogalmának, különösen a jogtudomány szempontjából értelmezhető fogalmi részelemek lehatárolása és részletes elemzése során dogmatikai módszert alkalmaztam annak érdekében, hogy a fogalom összes releváns részeleme a közigazgatási hatósági eljárás területén megragadhatóvá váljon és alkalmas legyen arra is, hogy abból egy-egy szűkebb részelem, a hatósági jogalkalmazás vonatkozásában követelményrendszert lehessen felállítani és vizsgálni.

Ennek keretében tételesjogi és ítélkezési elemzést folytattam le a vizsgált jogintézmények és rendelkezések tekintetében, hogy megalapozott következtetéseket lehessen levonni ezekből.

III.1. Történeti módszer

A tisztességes közigazgatási eljárás elveinek megvalósulása nem teljesen új és minden előzmény nélküli követelmény, a modern jogállamok alkotmányjogában szinte mindenhol fellelhetők olyan alapelvek, melyek hosszú múltra tekintenek vissza. Egy jogelv kialakulásának mikéntje, azok alkotmányos hagyományai, valamint fejlődése magyarázatot adhat érvényesülésének erősségére, és tényleges hatására, így lényegesnek tartottam figyelmet szentelni ezen jogtörténeti előzményekre is. A közigazgatási eljárás alapelvei között ugyanis egyfajta heterogenitás figyelhető meg.

Bizonyos elvek, mint például a hivatali felelősség elve az alkotmányos állam általános jogelvéinek a közigazgatási jogra vetítése révén értelmezhetők, így hazánkban az 1848-at megelőző időszakban nem léteztek, hiszen a közigazgatás felelősségének elve speciálisan közigazgatási jelleget hordoznak, és a modern közigazgatás kialakulásához köthető létük. Ezen oknál fogva a kutatás számomra nem kezdődhetett máshol, mint hazánk felelős közigazgatásának 1848-as alapjainál.

III.2. Normatív módszer

A jogtörténeti előzményeket követően az 1989. évi XXXI. törvénnyel módosított 1949. évi XX törvény, azaz az Alkotmány majd az Alaptörvény szövegének értelmezésére törekedtem, amelyek a tisztességes eljáráshoz való jog szabályozásának kereteit és feltételeit jelölték ki. A történeti előzmények vizsgálatával a hatósági ügyeket szabályozó joganyagokból levezethető tisztességességi kritériumokat tártam fel. Az e-közigazgatás ma már széles körben van jelen, ez a közigazgatásnak egy olyan speciálisan szabályozott szegmense, melyre képtelenség összegző kutatást levezetni egy fejezetben, így az arányosságot szem előtt tartva tértem ki rá

III.3. Funkcionális módszer

Az európai uniós alapelvek hazai szabályozásban való megjelenésének bemutatása szempontjából lényeges volt szemügyre venni, hogy hogyan jelennek meg ezek a követelmények a hazai közigazgatási jogban, a jogalkotás mely szintjein és milyen jellegű szabályozásra volt szükség.

A joganyagok feldolgozásával kapcsolatosan igyekeztem egyértelművé tenni a – jogalkalmazók szempontjából– mintegy célszerűségi szempontok szerinti levezetést a Ket.² és az Ákr.³ összefüggéseiben, figyelemmel az Alaptörvényre is.

Az Ákr. kapcsán az általános ismertetési szinten túl a közigazgatási hatósági eljárás egyes eljárási cselekményeit, a cselekmény érintettjeinek oldaláról, a vonatkozó legfontosabb rendelkezések és nem utolsósorban az ügyintézési határidők specifikus eljárási szabályainak feltárására törekszem.

III.4. Komparatív módszer

A tisztességes hatósági eljáráshoz való jog kutatása eredményeként kimondhatjuk, hogy – a fő kritériumokat kivéve – a részletszabályok terén, nemzetközi szinten nagyon eltérő, és egyedi szabályozás valósul meg. Ebben a kérdéskörben tehát a nemzetközi eredményekre alapozni hazai megvalósulást érintő kutatásnál fontos kitérő volt, de nem elsődleges.

A közigazgatási alapelvek európai fejlődéstörténetében kettős folyamat figyelhető meg. Az első lépésben egy adott közigazgatási rendszer magába foglalja az egyes általános jogelveket, mint például a felelősség, a részvétel, vagy az átláthatóság elveit. Ezt követően pedig a második lépcsőben történik meg ezeknek a jogelveknek a komplex átemelése, melynek során az egyik jogrendszerből átkerülnek a másikba. Ezt a folyamatot rendszerint elvárták, és siettették a különböző nemzetközi jogi szervezetek, és a bíróságok, így a munka szerves részét kellett, hogy képezze.

Ami bizonyos, hogy a nemzetközi gyakorlatban többféle hatósági eljárási rendszer létezik, már az sem egységes, hogy egyáltalán alkottak-e olyan jogszabályt, amely a közigazgatási hatósági eljárást általános módon szabályozza.

A nemzetközi kutatómunka rávilágított arra, hogy ezt a kérdéskört vagy egy önálló értekezés keretében lehetne ismertetni, vagy csak érintőlegesen foglalkozom vele. Mivel jelen munkám tárgya kifejezetten a hazai gyakorlatra irányul, így nem egy átfogó európai kitekintést tettem.

---

²2004. évi CXL. A közigazgatási hatósági eljárási törvény, továbbiakban Ket.

³2016. évi CL. Az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény, továbbiakban Ákr.

Értekezésem egyrészt a tisztességes eljárás kívánalmának kialakulási folyamatára törekszik rávilágítani, így az egymást követő jogszabályok háttérvizsgálatával közelítettem meg a kérdést.

A kutatásomban rögzítem azonban azokat a ma már alapjogokat, amelyeknek a tisztességes hatósági eljárás megvalósulásához érvényesülniük kellett. A tisztességes hatósági eljáráshoz való jog ugyanis alapvetően a közigazgatás működésével szemben támaszt követelményeket és ad – elsősorban eljárási természetű, azaz a közhatalom-gyakorlás mikéntjére, módjára vonatkozó – garanciákat.⁴ Munkámban vizsgálom a döntést befolyásoló tényezőket is.

---

⁴Lásd bővebben: Patyi András: Az eljárási alapjogok és az eljárási alkotmányosság néhány kérdése az Alaptörvényben Acta Humana. Emberi jogi közlemények. 2021 Új folyam 9. évf. 2. sz. 101.o.

IV. Az értekezés felépítése

A jelen tanulmány az alábbi időrendi gondolatmenetet követi. Kiinduló pontként az első felelős magyar kormány felállítását szabályozó 1848. évi III. törvénycikkből kiindulva a teljesség igénye nélkül a hazánk 174 éve alatt a tisztességes hatósági eljárás elvére ható, az azt szabályozó hazai, és nemzetközi joganyagok, bírói döntések alapján meghatározom azok jelentőségét.

Egyes esetekben a hivatal szervezeti összetételét, a hivatal eljárásait befolyásoló tényezőkre is rávilágítok. Továbbá kísérletet teszek a vizsgált joganyagok közigazgatási általános, de az alkotmányjog területén is hangsúlyozottan érvényesülő tisztességes eljárások alapelveinek kifejtésére, különösen az ésszerű határidőben meghozandó döntés jogára, avagy a jogszerűség, a jogegyenlőség, a pártatlanság, valamint a bírói felülvizsgálat jogának érvényesülésére.

A munka folyamatában törekedtem megfogalmazni a jó közigazgatási eljárás követelményét is, és meghatározni annak tartalmát. Ezen fogalmi alapvetés kapcsán vizsgálom a jó közigazgatási eljárást megvalósítani hivatott egyes speciális közigazgatási alapelveket is, mint ahogy részletes elemzés alá vonom az ésszerű időtartam követelményét, az indokolási kötelezettséget, a tájékoztatás követelményét, a döntés kézbesítésének lényegi elemét is.

Rávilágítok összehasonlító jelleggel jelen korunk és az azt megelőző hatósági eljárást szabályozó joganyagokra, az általam fókuszba helyezett tisztességességet befolyásoló elvekre vonatkozóan.

V. Kutatási hipotézisek

A tisztességes hatósági eljáráshoz való alapjog mind a közigazgatási eljárási cselekmények terén, mind a bíróságok ítélezési gyakorlatában mára menetrendszerinti hivatkozásként szerepel, mint jogsérelemi hivatkozás. A jogsérelem megállapításának ténye szerteágazó, és különös értelmezési képességet igénylő feladat.

Hipotézis 1.

A tisztességes hatósági eljárás elemeinek érvényesülése a mindenkori alkotmányos és jogállami követelményekre vezethető vissza.

Hipotézis 2.

A nemzetközi szerződésekben rögzített tisztességes eljáráshoz fűződő alapjogi elvárások érvényesíthetők Alaptörvényünk által.

Hipotézis 3

A közigazgatási eljárásjog és a közigazgatási perjog együtt biztosítják a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülését.

Hipotézis 4

Az Ákr. közvetve, az Alaptörvény által biztosítja a tisztességes módon és ésszerű határidőn belül történő ügyintézését.

Hipotézis 5

Az ítélezési gyakorlat változásának tendenciája, a határidőn túl hozott hatósági döntések tükrében az ítéletben történő kötelezés hiánya felé mutat.

A hipotézisek helytállóságát jogszabályi elemzéssel, alkotmánybírósági határozatok, és bírói ítéletek elemzésével igyekszem alátámasztani.

VI. A kutatás során levont következtetések

A vizsgált időszak jogszabályi környezete döntő többségében kiállta az erkölcsi – tisztességes – szempontú vizsgálat próbáját, hiszen a jogi és etikai normák sokszor azonos tartalmúak. A jogi és erkölcsi normák tartalmi azonossága elősegíti egy másik normarendszer elfogadását.

Igazolhatóvá vált az első hipotézisemben felvetett tézis, hogy a tisztességes hatósági eljárás elemeinek érvényesülése a mindenkori alkotmányos és jogállami követelményekre visszavezethető. Attól függetlenül is, hogy az elnyomó hatalmi, vagy éppen a dualista korszak jogszabályainak a realizálódási módja is gyakran önkéntesen, belső megfontolásból történik, azért, mert az állampolgár azonosul a jogszabály által lefektetett értékekkel, abban a társadalmi, jogi környezetbe született, abban él, így jogi szabályozás nélkül is azt a magatartást tanúsítaná, amit a jogszabály előír. Megállapítható azonban az is, hogy huzamosabb időn át nem tartható fenn egy olyan jogrendszer, amelyet a társadalom nem fogad be, azaz nélkülözi a társadalmi elfogadottságot.

A történelem megmutatta, hogy a népképviselő, a demokratikus alkotmányos keretek azok, amelyek biztosítják minden állam társadalmi elfogadottságát. Vitathatatlan, hogy a korábbi Alkotmányunk 1949-es eredeti szövegezésében a bíróság előtti egyenlőség elvét is csak részben, a tisztességes bírói eljáráshoz való jogot pedig még egyáltalán nem rögzítette. Mindez indokolható egyrészt az akkori politikai berendezkedéssel, másrészt azzal is, hogy nemzetközi szinten is csak az 1950-es Római Egyezmény tette ezeket általános alapelvvé. Korábbi Alkotmányunk 57. § (1) bekezdésének módosítását az Alkotmány módosításáról szóló 1989. évi XXXI. törvény változtatta meg, amellyel a tisztességes eljáráshoz való jog és a bíróság előtti egyenlőség alapelve először alkotmányos szintre emelkedett hazánkban. Jogalkotóink az erre vonatkozó szabályokat az Alkotmány XII. Fejezetébe foglalták, amely az alapvető jogokat és kötelezettségeket tartalmazta. Jelen Alaptörvényünk két helyen is rögzíti a tisztességes eljáráshoz való jogot. Egyrészt az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése általánosságban, minden hatóság vonatkozásában rögzít garanciákat. Másrészt a XXVIII. cikk által biztosítja az igazságszolgáltatási alapelveket.

A tisztességes eljáráshoz való jog napjainkban már vezérelvnek minősül, s bár igencsak összetett alapjogról van szó, amely több részlelvből áll, a részelvek megvalósulása önmagukban is kiemelkedő jelentőséget kaptak.

2009-ben Országgyűlésünk megalkotta a 2009. évi CLXIII. törvényt, a tisztességes eljárás védelméről, valamint az ezzel összefüggő törvénymódosításokról, és így elkötelezettséget vállalt a demokratikus jogállam értékei, a közélet tisztasága és a közérdek következetes érvényre juttatása iránt is, megerősítve a korrupció elleni küzdelem fontosságát.

A második hipotézis kutatása okán áttekintve az Unió jog elsőbbségének jelentőségét, az alapszerződéseket érintve olvashattunk a tagállami jogba való beépülési folyamatokról. Megvizsgáltuk az Unió jog sérülésének következményeit, és áttekintettük az Unió közigazgatásának alkalmazott jogát. A Közösségi célok megvalósulására tett törekvések bemutatását, az Unió szabályok hatáskörének korlátait. Példákkal kerültek bemutatásra az Európai Bíróság esetjogain át a tisztességes eljárások kívánalmái. A Charta ismertetésével az alapelveket, és ezen túlmenően a köztisztviselőkre vonatkozó etikai elvárásokat, azaz az Európai Ombudsman intézményének ismertetése után a helyes hivatali magatartás Európai Kódexét, és annak jelentőségét elemeztük.

Összesítésre került a jó közigazgatás eljárásainak ismérvi szegmense, valamint a közigazgatásra ható Közmenedzsment irányvonala. Mindezekből összegezhethetjük, hogy Az EUSZ. 6. cikk célja az egyéni alapjogok védelme, amely az Európai Unió intézményei által biztosított. Rendelkezései az Unió intézményeinek, szerveire és hivatalaira vonatkoznak, továbbá a tagállamokra annyiban, amennyiben azok uniós jogot hajtanak végre.

A hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jogot a 47. cikk deklarálja. Megállapítható, hogy a Charta tartalmazza az EJEE által is biztosított jogokat. Az EJEE 6. cikkének rendelkezéseit összevetve a Charta hasonló tartalmú rendelkezéseivel, azt látjuk, hogy a Charta egy külön fejezetben rendelkezik az igazságszolgáltatásról. A tisztességes eljáráshoz való jogra vonatkozóan a Charta a büntető- és polgári eljárásokon túl garancia minden közigazgatási hatósági eljárásra vonatkozóan, ellentétben az egyezményvel. A Charta saját maga rendelkezése, hogy az Egyezményben biztosított jogokat a Charta alkalmazásában is az Egyezménynek megfelelően kell értelmezni, azonban vannak olyan esetek, amelyekben túlnyúlhat az alkalmazási körén, és ezen esetekben a szélesebb körű védelmet kell figyelembe venni

Elmondható, hogy a hatósági eljárások elhúzódása, azoknak az ésszerűtlenül hosszú időtartama megkérdőjelezheti egyrészt magát a jogbiztonság követelményét, és így alkalmas arra, hogy megingassa az egyéneknek az állam működésével kapcsolatban kiépült bizalmát. A munka során azon felvetésem, hogy a közigazgatási eljárásjog és a közigazgatási perjog együtt biztosítják a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülését már nem kérdéses.

Azáltal, hogy a közigazgatási eljárásjogi és perjogi kodifikáció lényegi kapcsolódásain túl világossá vált számunkra a tisztességes hatósági eljárás kívánalmainak meghatározása, és a tisztességes ügyintézéshez való jog, az előzményekben vázolt jogszabályi környezet által összekapcsolódott, és világossá vált az egyén védelmét szolgáló garanciális elemek ismerete a közigazgatással szemben

Annak vizsgálata közben, hogy az Ákr. közvetve, az Alaptörvény által biztosítja a tisztességes módon és ésszerű határidőn belül történő ügyintézésre is jutunk, hogy az alapelvek funkciói tulajdonképpen nem változtak a Ket. –hez képest. Továbbra is olyan elvek, értékek vannak rögzítve, amelyek segítik a jogalkalmazást kiváltképpen az értelmezést. Ami azonban rögtön szembetűnik, az a mennyiség, hisz szemmel láthatóan az Ákr. kevesebb alapelvet nevesít meg, mint a Ket. Például nem nevesíti a kiskorú érdekeinek fokozott figyelembevételét, de a jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogok védelmét sem. Természetesen ebből nem következik, hogy ezek az alapelvek már nem részei a közigazgatási hatósági eljárásjognak. Csupán azt jelenti, hogy ezeket az alapelveket az Ákr. már nem nevesíti. Teszi ezt azért, mert ezek az alapelvek, legalábbis jelentős részük más jogszabályokban már rögzítettek, levezethetők, számon kérhetők.

Az bizonyos, hogy az Ákr. alkotói sokkal rövidebb és sokkal lényegre törőbb szabályozást céloztak meg a Ket. -nél, de maguk az alapelvek tekintetében érdemi különbség tulajdonképpen nem figyelhető meg. Az átfogó hatósági eljárási szabályozás szerkezetét vizsgálva kiemelkedő érdemi változás nem figyelhető meg a két jogszabály között, és az megállapítható a hatósági ügy fogalmánál is.

Az Ákr. figyelemre méltóan nevesíti a Ket.-től eltérően a jogvita eldöntését, mint a hatósági ügynek egy típusát. A Ket. hatálya alatt is – azt megelőzően is – voltak jogvita ügyek, eljárások, azonban nem voltak törvényben ügýtípusként nevesítve. Vélelmezem, hogy a megnövekedett jelentőségére nevesítették az Ákr. alkotói.

Szintén az eddigiektől eltérően külön nevesíti az Ákr. a hatósági ügy fogalmán belül, a esetben a jogsértésnek a megállapítását. Szintén eddig is voltak jogsértések és eddig is hatósági eljárásnak minősült az, amikor az ügyfél valamilyen közigazgatási jogi előírást megszegett, azonban most már ezt a törvény külön nevesíti is. A döntés érvényesítése, ami javarészt a végrehajtási eljárást fedi le, szintén egy külön nevesített alosete lett a hatósági ügynek.

Megállapítható, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog, a hatósági eljárásban a tisztességes ügyintézéshez való jog egy jogi absztrakció, tartalma az ahhoz kapcsolt részjogok, azaz a nevesített és levezetett jogok által válik teljessé.⁵ Az Ákr. alapeszményén át világossá válhatott az általános, és speciális ügyintézési határidőkre vonatkozó részletszabályok fontossága.

Amikor azt kutattam, hogy az ítélkezési gyakorlat változásának tendenciája, a határidőn túl hozott hatósági döntések tükrében az ítéletben történő kötelezés hiánya felé mutat, eljutottunk a tisztességes eljárás követelményének elméleti és a vázlatos gyakorlati bemutatásáig. A tisztességes ügyintézéshez való jog ismertetését azért tartottam fontosnak, mert a gyakorlatban – akár az ügyintézők részéről is – több esetben kérdésként merül fel, hogy valójában érvényesülési körük mit fed le, mikor kell érdemben, és milyen esetekben alkalmazhatók.

A gyakorlati példák bemutatása – álláspontom szerint – azért bír nagy jelentőséggel, mert az olvasó láthatta, hogy esetről-esetre válik világossá, hogy valójában mit is fed le egy-egy alapelv. Szinte képtelenség levezetni minden olyan követelményt, részszelvet, amely a tisztességes eljáráshoz, a tisztességes ügyintézéshez kapcsolható. „A tisztességes eljáráshoz való jog alkotmányi tétele többféle módszer alapján is értelmezhető. Értelmezhető úgy, hogy az abban foglalt egyes szavak („ellene emelt”, „bármely”, „vád” „valamely per” „jogok és kötelezettségek” „tárgyalás” stb.) kapnak hangsúlyt, de értelmezhetők az abban foglalt és implicite benne rejlő jogok kibontásával.”⁶ Azt azonban vallom, hogy az alkotmánybírói határozatok vizsgálatával összegezni tudtam azokat a legfontosabb határozatokat, amelyek a tisztességes hatósági eljárás fogalmát megalapozták.

Az bizonyos, hogy a követelményeket a bírói gyakorlat formálja, és a bírói gyakorlat a jogszabályi változásokkal folyamatosan változik. Az Alaptörvény XXIV. cikkének érvényesüléséhez láthatjuk, hogy nem elegendő, ha a hatóságok betartják a hatósági ügy elintézésére irányadó anyagi és eljárási jogszabályokat. Szükséges az is, hogy mind az egyedi ügyintézés, mind az arra irányadó jogszabályok segítsék is az ügyféli jogok érvényesülését.

---

⁵Lásd bővebben: Balogh-Békesi Nóra: A tisztességes ügyintézéshez és a tisztességes eljáráshoz való jog. In: Szerk.: Gerencser Balázs – Berkes Lilla – Varga Zs. András: A hazai és uniós közigazgatási eljárásjog aktuális kérdései Budapest, Pázmány Press, 2015. 53-66. o

⁶Uo. 53-54.o.

Ellentétes ugyanis a tisztességes eljárás követelményével az a norma, amely tartalmilag, gyakorlatilag ellehetetleníti az érintetteket, az ügyfelet, hogy a számukra biztosított jog, hogy ügyeikről teljes körű és részletes tájékoztatást kapjanak, vagy azt a lehetőséget, hogy jogaiknak és jogos érdekeiknek a védelmében felléphessenek. Én a jelenlegi bírói gyakorlatnak igyekeztem bemutatni egy szűk szegmensét a kutatási témámra vonatkozóan, melyben arra is igyekeztem rámutatni, hogy nem lehet összemosni az Alaptörvény XXIV. cikkére hivatkozással a közigazgatási hatósági eljárások és nem a bírósági felülvizsgálatok vonatkozásában megfogalmazott tisztességes eljárás követelményét a bírósági eljárásra vonatkozó fair jellegű az Alaptörvény XXVIII. cikkének első bekezdésével, és a részjogosítványait taglaló XXVIII. cikk (2) bekezdéssel. Az előzőekben levezetett kutatások alapján nem maradt más hátra, minthogy igazoljam a felállított hipotéziseimet, melyre kísérletet is teszek.

VI.1. Egyéb kutatási következtetések

Az ügyintézési határidők tekintetében arra a megállapításra jutottam, hogy az eljárási határidők folyamatos, további rövidítésének eszközével felelősen a közigazgatási hatósági eljárások hatékonysága nem növelhető. Az eljárások gyorsasága valóban elengedhetetlen ahhoz, hogy a hivatalok megfelelő, és versenyképes szolgáltatásokat nyújtsanak nemzetközi viszonylatban is. Ehhez azonban alapvetően az eljárások hatékonyságát, és koncentráltóságát elősegítő eljárásjogi jogintézmények szükségesek kellő közigazgatási humánerőforrás biztosítással.

Mára már bizonyossá vált, hogy a lakossági és az állami kiadások mérséklése mindenképpen a versenyképesség javítását eredményezi. Ez minden európai uniós tagországnak kihívást és megoldandó feladatot jelentett.

A bürokráciacsökkentés egyik eszköze a közigazgatási-hatósági eljárások egyszerűsítése, az állami szervezetrendszer átalakítása, a jogi szabályozottság mértékének csökkentése – dereguláció –, valamint az elektronikus ügyintézés kiterjesztése.

Előbb-utóbb minden Kormány szembesült azzal, hogy az évtizedeken keresztül egymást követően megalkotott hatalmas mennyiségű jogszabály halmazukat felülvizsgálja. Kénytelenek a szabályozásaikat egyszerűsíteni, összefésülni, hogy a megváltozott társadalmi, és gazdasági elvárásokhoz-viszonyokhoz igazítsák.

Ez a jogszabályi felülvizsgálati feladat azért is fontos, mert egyes szabályok már nem biztos, hogy szolgálják az állampolgárok érdekeit, sőt adott esetben akár a gazdasági növekedést is gátolhatják.

A dereguláció tehát a jogi szabályozottság átláthatóságának, és mértékének a csökkentésére tett intézkedések hazánkban már az 1990-es évektől vannak folyamatban, a legutóbbi ilyen szabályozás a 1113/2019. (III.13.). számú Kormányhatározat, amely leszögezte, hogy a jövőben csakis olyan jogszabály-tervezetokről kezdődhetnek egyeztetések, amelyeknél a bürokráciacsökkentés, és a tartalmi, azaz érdemi dereguláció szempontok is figyelembe vannak véve.

Az e-közigazgatásra kisebb vizsgálatot fordítva megállapíthatom, hogy egy újfajta ágazati szervezéstan módszere nyílt meg. Ennek okán közelebb kerültünk egy korszerű, a technika vívmányokat felhasználó, gyors és egyszerű közigazgatáshoz. Ezen területen nagyon sok a kétely bennem. Nem a technológiai vagy a jogi szabályozási hiányosságok miatt.

Lehetőség van elektronikusan számos ügyet elindítani, adatokat tárolni, lehetőség van elektronikusan aláírni, hitelesíteni, mégis az elektronikus közigazgatás alkalmazása a nagyon szegény térségekben élőknek, és a hatvan év feletti generációnál a hagyományos évtizedek alatt papíralapokon nyugvó ügyintézés megszokottsága előnytelen helyzetet teremt az e-közigazgatási kényszer okán. Ennek oka az ember, a humán oldal. Sokan nem tudják, avagy nem is akarják megváltoztatni a gondolkodásmódjukat.

A technológia adott, és a jogi szabályozás is, csak a papír – Epapír közti átmenetet kell a generációk között kellőképpen biztosítani.

A kutatásom szempontjából az elektronikus ügyintézés kapcsán nem kerestem választ arra, hogy tisztességes-e az idősebb generációval szemben, olyan ügytípusok esetén a kötelezés, amelyek kizárólag elektronikus úton nyújthatók be, hisz akik nem rendelkeznek sem tudással, sem okos eszközzel az informatika világát tekintve, miként intézhetik ügyeiket.

Valamint ismét meg kell, hogy említsem a mélyszegénységben élőket, akik anyagi helyzetüknél fogva nem tudnak az e-ügyintézés kritériumainak mindig megfelelni, mint például a családi gazdaságokról szóló 2020. évi CXXIII. törvény alapján a mezőgazdasági őstermelők egy rétege.

Hazánk, álláspontom szerint a tisztességes hatósági eljárásokat biztosító szükséges jogszabályi háttérrel rendelkezik, és meglátásom szerint ez egy egy egyedi esetet kivéve, a gyakorlatban meg is valósul. Megállapítható emellett, hogy a hatósági eljárásokban nem érvényesül a versenyhelyzet, nem piaci alapokon tevékenykednek a jogalkalmazók, a szervezeti struktúrák stabil, főként lineárisan-funkcionális struktúrát képeznek. A hivatalokban szabályozott a felelősség rendszer, betartandók a szolgálati utak, és természetes az utasítás joga.

Kutatásom során az is bizonyossá vált számomra, hogy az idősebb ügyfelek körében egy régi „nem megyünk a hivattal szembe” beidegződés a jellemző. Hiába nyújtja kezét a magyar jog, hogy felülvizsgál – segít – másodfokon, bírói, ügyészi úton, vagy akár az Alapvetőjogok Biztosa által, ha e lehetőségekkel nem élnek. Ez sajnálatos, hiszen ma már a közigazgatási eljárási törvényünk megnyugtatóan rendezzi a közigazgatási hatóság jogorvoslatról szóló tájékoztatási kötelezettségét. Az érdemi döntések rendelkező részében mindig meg kell jelölni a jogorvoslat lehetőségét, benyújtásának helyéről és határidejéről, valamint a jogorvoslati eljárásról való tájékoztatást.

Sokak számára kérdésként merülhet fel, hogy vajon a tisztességes hatósági eljárás csupán egy kívánatos erkölcsi cél, mindenfajta joghatás nélkül vagy vannak olyan jogi elemei, amelyek kötelezővé és hatékonyá teszik az eljárást. Jelen munkámmal remélem valamelyest kimerítő válasszal szolgálok számukra, hogy hazánkban már nem csupán erkölcsi elvárásként, hanem alkotmányos alapjogként, számtalan bírói ítélettel alátámasztottan kikényszeríthető joghatással bíró alapjog. A tisztességes eljáráshoz való jognak láthattuk, hogy számos aspektusa van, ezek a szempontok minden jogalany szempontjából vizsgálhatók és több elemmel rendelkeznek. A kutatási témám így a mindennapi joggyakorlatban is kiemelkedő jelentőséggel bír, hiszen talán ez a legfontosabb eljárási alapelv nemcsak a hatóságoknak, hanem az érintett jogkereső állampolgároknak is.

Remélem, hogy a disszertációban felvetett hipotézisek, valamint a munka során levont következtetések a tisztességes hatósági eljárások alkotmányos elvének és érvényesülésének átfogó jellegű tanulmányozására alkalmasak, az e témakört tudományosan művelők számára. Az összehasonlító elméleti jogászok számára is egyfajta kapcsolódási pontot jelenthet a mű, hiszen a vonatkozó hazai közigazgatási és alkotmányjogi rendszerekben történő megvalósulást is bemutat.

VII. A felállított hipotézisekre vonatkozó igazolások

Hipotézis 1.

A tisztességes hatósági eljárás elemeinek érvényesülése a mindenkori alkotmányos és jogállami követelményekre vezethető vissza.

Ezen hipotézisem kapcsán azt megállapíthatjuk, hogy az általános- és szakpolitikai elképzelések köre máig dinamikusan változott. Ez törvényszerűen hatást gyakorolt a tisztességes eljárás szempontjából releváns tényezőkre is. A jogintézmények, a szabályozói keret, és ennek megfelelően, a témakör vizsgálata során e változó vonatkozásokat is figyelembe kellett venni a jogtörténeti longitudinális elemzés keretében. Jelen disszertáció a tisztességes hatósági eljárás részelemeit az egyes jogszabályi környezetbe ágyazva vizsgálta, annak érdekében, hogy az értekezés koherenciája fenntartható maradjon.

Az nem szorul bizonyítására, hogy a tisztességesség elvének kialakulására, megvalósulására hatással bírt a mindenkori kormányzat. A jogtörténeti elemzés során annak a folyamatnak az igazolására vállalkoztam, hogy a nemzeti közigazgatási szervezetek tisztességes hatósági eljárásaihoz vezető utat feltárjam az éppen aktuális kormányzati célok, az aktuális szervezeti rendszer bemutatásán keresztül. Ez a megközelítés nem egy ágazati, a közigazgatási szervezetrendszer specifikumait figyelembe vevő eljárási ismerethalmaz, hanem egyedi vizsgálati szempontokkal, önálló módszerekkel, saját gyakorlati megközelítésen alapuló munka. A 174 évnyi jogszabályi háttér vizsgálattal nagy utat járhat be az olvasó.

Vitathatatlan, hogy 1848 áprilisa óta számtalan állami, kormányzati intézkedés, és számtalan jogszabály vezetett a mai magyar tisztességes hatósági eljárások megvalósulásához. Jogtörténeti elemzésem azért volt fontos, hogy világos képet kapjak a vizsgált garanciális követelmény egyes részelemeinek pontos és részletes kialakulási szabályozásáról. Ezt követően a releváns nemzetközi és EU-s joganyag áttekintésére került sor. Kutatásomban részemről nem volt egy egységes rendszerelméleti megközelítés a fejlődési vizsgálatokban. Kronológiai hatások mentén állapítottam meg, hogy a jogalkotói akaratok mindig egy specifikus, analitikus területre koncentráltak.

Áttekintve a különböző korszakok törvényeit, közigazgatást érintő kormányprogramjait, kormányrendeleteit, és az előterjesztéseket tekintve a rangsor egyértelműen felállítható.

Első helyen van a dereguláció, majd a szabályozás, ezt követi a szervezeti viszonyok aktuális átalakítása, a sorban ezt követik az informatikai e-ügyintézési fejlesztések, majd a személyzeti politika átszervezése. Végül a sort zárja a konkrét feladat, azaz a közigazgatási feladatellátás szabályozása. A történelmi korokon keresztül, ahogy a dualista kormányzat hatott hazánk független intézményi rendszerére, avagy ahogy az egypártrendszerünkénél fel sem merülhetett az egyenlő bánásmód elve, megállapíthattam, hogy a tisztességesség hatósági eljárás elvének kialakulására, és megvalósulására hatással bírt a mindenkori kormányzati akarat hazánkban. Világossá vált, hogy a hatósági eljárások tisztességességét biztosító jogintézmények, intézkedések és erőfeszítések visszavezethetőek a közigazgatásra vonatkozó alkotmányos és jogállami követelményekre. A kutatás eredményeként a hatósági jogalkalmazó tevékenység, mint közhatalmi jellegű tevékenység folyamatában e tisztességességi követelményeknek a végrehajtását, az érvényesülésük biztosítását jelenti és szolgálja.

Hipotézis 2.

A nemzetközi szerződésekben rögzített tisztességes eljáráshoz fűződő alapjogi elvárások érvényesíthetők Alaptörvényünk által.

Az értekezés második hipotézisét tekintve részben a nemzetközi dokumentumok, az Emberi Jogok Európai Bírósága esetjogának, az Európai Unió Bírósága esetjogán, részben az Alkotmánybíróság határozatainak az elemzésén keresztül, a tisztességes eljáráshoz fűződő alapjogi elvárások érvényesíthetőségét kutattam. Mára már állíthatjuk, hogy nincs különbség a szabályok és elvek érvényesülése között. A nemzetközi elvek nemzeti jogszabályba emelésének folyamatai által az alapelvek szabállyá alakultak. Ahogy haladunk a munka áttekintésekor előre az időben nyilvánvalóvá válik, hogy egyre sokrétűbbek, összetettebbek és komplexebbek, az eljárási problémák. Míg a XXI. századra egy teljesen új, ügyfél oldali kívánalomként megjelent a tisztességes eljárások speciális, a többitől eltérő alapelvárásként a jogalkotói akarattal egyetemben. A hatósági eljárásokra ható fejlesztési, korszerűsítési joganyagokat, jogeseteket, és koncepciókat mutattam be, amelyek jellemzőek voltak, illetve hatottak hazánk szabályozásaira.

Ezek által nyert bizonyítást, hogy nincs mára olyan Európai Uniós alapjog, melyet ne lehetne érvényre juttatni az Alaptörvény által.

Javaslatként megfogalmazható, hogy a szabályozási koncepciókra vonatkozóan mind a különös, és mind az általános szabályoknál nagyobb hangsúlyt kell fektetni arra, hogy a tisztességes eljárás megvalósulásához az érintettek, kiváltképpen az ügy laikus alanyai könnyen érhető, és kellő eljárási információ birtokában legyenek a hatósági ügyeik intézése során. A hatósági jogalkalmazási tevékenység és az érintett ügy, ügytípus vonatkozó jogi szabályai tekintetében is az egyszerű megfogalmazásra, a félreérthetetlen szövegkörnyezet felé kell tendálni, mert az eljárási cselekményekre vonatkozó eligazodási képesség erős korrelációban van azon tényezőkkel, amelyek közvetlenül befolyásolják a tisztességes hatósági eljárás részelemeinek érvényre jutását.

Hipotézis 3

A közigazgatási eljárásjog és a közigazgatási perjog együtt biztosítják a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülését.

A kutatási eredmények alapján megállapíthatóvá vált, hogy ezen hipotézisem, miszerint a közigazgatási eljárásjog és a közigazgatási perjog együtt biztosítják a tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülését a munka kutatása során nyert bizonyosságot. Jogalkalmazóként, a hatósági gyakorlat ismeretében is megállapítom, hogy a rendszerváltás óta, vagyis 1989-től, bár fokozatosan, de napjainkban kielégítő az alaptörvényi követelményként megfogalmazott tisztességes eljáráshoz való jog érvényesülése. Ennek az érvényre jutását a közigazgatási eljárásjog és a közigazgatási perjog együtt biztosítják. A hatósági eljárásokban a hatékony jogorvoslás feltételei adottak, így ha bármely döntés jogszabályt sért, vagy egy alapjog sérül, az jogorvoslattal korrigálható. A fellelhető hibák leginkább a különös szabályok, elsődlegesség, másodlagosság okán alapultak/nak. Azonban ez is kiküszöbölhető, hiszen a jól kidolgozott Kp. és az általános Ákr. szabályok mindig mérceként szolgálnak. A következtetésem, hogy a jogvédelem elve a közigazgatási per alapvető szabálya, amelyet a Kp. 2. § (1) bekezdése a bíróság alapvető feladataként határoz meg.

A bíróságok feladata, hogy eljárásaival a közigazgatási tevékenységgel megvalósított jogsértéseket megalapozott kérelem esetén hatékony jogvédelmet biztosítsanak.

Így a szabály szerinti jogvédelem egyaránt vonatkozik a tárgyi jog érvényesítésére, és az ügyfelek, valamint az eljárás más, perbeli szereplőjét megillető, az Alaptörvényen vagy törvényen alapuló jogának védelmére.

Ugyancsak a Kp. 2. §-a a (2) bekezdésben határozza meg eljárási alapelvként, hogy a bíróság a közigazgatási jogvitát tisztességes, koncentrált és költségtakarékos eljárásban kell, hogy bírálja.

A többkomponensű szabály tartalmára vonatkozóan utaltam arra, amit az Ákr. alapelvei vonatkozásában a tisztességes eljáráshoz való jog, azaz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által, mint a hatékony jogvédelem elemzésének összefüggésében is kifejtettem a VII. fejezetben. A hézagmentes jogvédelem és a tisztességes eljárás fejezetben említettek itt következtetésként is helyállók. A hatékony jogvédelem kívánalma kapcsán hogy hézagmentes legyen a jogvédelem. Ezt szolgálja a Kp.-nak a közigazgatási jogvita fogalmát szabályozó generálklauzulája, hiszen bármely közigazgatási tevékenységgel szemben lehetővé teszi a bírósághoz fordulást, függetlenül attól, hogy az Ákr. alapján hozták-e meg azt az adott döntést, vagy esetleg nem is hoztak döntést, hanem mulasztásról, vagy a hatóság hallgatásáról van szó.

Hipotézis 4

Az Ákr. közvetve, az Alaptörvény által biztosítja a tisztességes módon és ésszerű határidőn belül történő ügyintézést.

Az Ákr. közvetve, az Alaptörvény által biztosítja, a tisztességes módon és ésszerű határidőn belül történő ügyintézést, és itt az ésszerűség került a VI. fejezetem fókuszába, hiszen az Ákr.-t vizsgálva megállapítható, hogy a részletszabályai által kell megvalósítani a hatóságoknak az Alaptörvényben rögzített ügyféljogokat. A döntést hozó közigazgatási hatóságokat jogszabály hozza létre, szintén jogszabály határozza meg a szerv joghatóságát, hatáskörét és illetékességét, továbbá az adott döntésnek meg kell felelnie az anyagi jogszabályoknak. Az eljárásaik során mindig be kell tartaniuk az eljárási jogszabályokat.

A közigazgatási hatósági eljárás tisztességes voltáról, és az ezzel kapcsolatos garanciális követelményekről alaptörvényünk rendelkezik, így nem volt szükséges az Ákr.-ben, mint alacsonyabb szintű jogszabályban is alapelvként rögzíteni az Alaptörvény XXIV. és XXVIII. cikkeiben foglaltakat.

Már csak azért sem, mert a jogalkotásról szóló⁷ tv. is tiltja az alacsonyabb jogszabályban a magasabb szinten szabályozottak megismétlését. Fontosnak tartom hangsúlyozni, hogy a közigazgatási eljárásokra vonatkozó szabályozások történeti kutatásából az a következtetés vonható le, hogy a közigazgatást szabályozó eljárási törvényekben lefektetett garanciák csak akkor érik el a jogalkatói célt, csak és kizárólag akkor lesz tisztességes a hatósági eljárás, ha az eljárási követelmények a hatósági eljárás teljes eljárási cselekményeiben érvényesülnek, és a garanciáknak tényleges, gyakorlati érvényt szereznek.

Amennyiben a hatósági eljárási törvényben meglévő garanciarendszernek nem sikerül gyakorlati érvényt szerezni, akkor a garanciák törvényi szintű szabályozása ellenére sem beszélhetünk tisztességes hatósági eljárásról.

Hipotézis 5

Az ítélezési gyakorlat változásának tendenciája, a határidőn túl hozott hatósági döntések tükrében az ítéletben történő kötelezés hiánya felé mutat.

Az Alaptörvény által nem kétséges, hogy senki sem állhat a jog felett, mindenkire ugyanaz a jog vonatkozik, és azonos módon. A jog által igénybe vehető rendes jogorvoslatok révén mindenki számára adott, hogy fellépjen az ellen, aki jogtalanul korlátozza őt jogai gyakorlásában. Mint ahogy arra rámutattam, az Alaptörvény XXIV. cikkének alkalmazása során az értelmezési kérdések eldöntésében a Chartához kapcsolódó gyakorlat nem képez már értelmezési akadályt az Alkotmánybíróság és a bíróságok számára, sőt, segítséget is jelent. Az is nyilvánvalóvá vált, hogy rendkívül nagy azon döntések száma, amelyek a megfelelő ügyintézésel és a tisztességes eljárással kapcsolatos kifogásokat rendezik. Azt is rögzíthetjük, hogy az Ákr. alapvető rendelkezéseit tekintve, hogy az eljárás általános jellemzőit megfelelően rendezi.

Az Alaptörvényre való utalással pedig valamennyi alapelv beleértendő a szabályozásába, amelyet az alkotmánybíróság ítélezési gyakorlata kapcsol az eljárásokhoz. Nem kell ahhoz sem jogtudósnak lenni, hogy tudjuk, hogy nincs az a jogalkotó, amely jogalkotási, akár az igazgatási szabályok megfogalmazása során hivatkozási pontként szem előtt ne tartaná az alapelvekre vonatkozóan meghozott legfelsőbb szintű ítélezési gyakorlatot.

---

⁷2010. évi CXXX. törvény 3. § "Az azonos vagy hasonló életviszonyokat azonos vagy hasonló módon, szabályozási szintenként lehetőleg ugyanabban a jogszabályban kell szabályozni. A szabályozás nem lehet indokolatlanul párhuzamos vagy többszintű. A jogszabályban nem ismételtető meg az Alaptörvény vagy olyan jogszabály rendelkezése, amellyel a jogszabály az Alaptörvény alapján nem lehet ellentétes,,

A bírói ítélezés korlátjaként, azaz kritikaként fogalmazható meg, hogy a Kp. szabályozásában nincs következetesség a tekintetben, hogy nem biztosítja azon jogkört az eljáró bíróságok számára, hogy, saját maguk orvosolhassák a kifogásolt és sérelmesnek ítélt, tisztességtelen eljárási cselekményt. Amennyiben konkrét úgymond helyreállító kötelezést adhatnának ki, és nem „csak” új eljárásra kötelezést, bizonyosan növelné az állampolgárok igazságszolgáltatásba vetett bizalmát.

Azonban ennek a kritikának van egy másik vetülete. A bíróságok alkotmányos rendeltetése az, hogy a közigazgatási határozatok törvényességéről döntsenek, annak biztosítsa, hogy a hatóságok a közhatalom gyakorlása során ne lépjék túl a jogalkotó által meghatározott kereteket. Nem feladata a bíróságnak a közigazgatási ügyekben érdemi döntést hozni. Ezáltal a hatalommegosztás elvével adekvát hatásköre a bíróságnak az, hogy kimondja a hatósági döntéséről, hogy az törvénytörő, és hatályon kívül helyezésével levonja ennek jogi konzekvenciáit.

Az új döntést a közigazgatási hatóságnak kell meghozni. Kiváltképpen a közigazgatási szervek mérlegelésén alapuló döntéseknél fontos ez a körülmény, hiszen, a hatóságok ugyanazon jogszabályi tényállás alapján több egyaránt törvényes döntést hozhatnak mérlegelési jogkörüknel fogva. Ezekben az ügyekben ugyanis egy hatósági döntés jogszerűtlenségének megállapításából még nem következik egy adott más tartalmú döntés kizárólagos jogszerűsége, mert a hatóság több, egyaránt jogszerű megoldás közül választhatja ki a szerinte helytálló döntést. Láthatjuk, hogy ha a bíróság hatályon kívül helyez egy ilyen döntést, attól még nem lesz egyértelmű számára, hogy mi lett volna a helyes döntés, mivel számos jogszerű megoldás közül választhatott a hatóság.

A közigazgatási szerveknek számos, jogon kívüli tényezőt kell vizsgálnia és mérlegelnie, s ez a mérlegelés a hatósági ügyeket tekintve különleges szakértelmet igényelnek. Ez a különleges szakértelem pedig a bírói eljárásokban nem adottak, ezen szakkérdések eldöntése nem bízható a kizárólag jogkérdések elbírálására létrehozott bíróságokra. Amennyiben a bíróságok megváltoztatási jogkört kapnának az ilyen szakügyekben, akkor nagyon hosszadalmas és bonyolult bizonyítási eljárások eredményeként tudnának eleget tenni feladatuknak. Így köddé válna a jogorvoslati eljárások számának reménye, és az ésszerű időben hozandó döntés is kétségessé válna, már csak a döntések véghatáridejének lerövidülése okán is.

Az ügyintézési határidő betartása valamint az ügyek ésszerű határidőn belüli befejezésének követelményeként megállapítható, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlata e tárgykörben alkalmazkodott az alkotmányossági követelményekhez. Hiszen a közigazgatási eljárási határidők túllépésének az Alaptörvény hatálybalépése előtti megítélés e körben az volt, hogy a közigazgatási hatóság eljárási határidőn túl meghozott döntését alapvetően az ügy érdemére ki nem ható jogszabálysértésként volt értékelve, ez azonban az elmúlt tíz évben jelentős megítélési változásokat hozott. Kurrens lett az eljárási határidők betartásának, és az ésszerű határidőn belüli ügyintézés súlyának előtérbe helyezése, az által hogy az Alaptörvény XXIV. cikkében megjelent a tisztességes ügyintézéshez való jog, amely közvetlen hivatkozási alapot teremtett az ésszerű határidőn belüli ügyintézés követelményére.

A szerző témában megjelent publikációi

1. Juhász Andrea: **In The shadow of professional ethics code.**
Közigazgatási jog [szerző] Stipta István a Doktori Iskola Tanácsának elnöke
[szerk.] Angol nyelvű Konferenciakötet (Könyv) Tudományos.
Megjelent: Miskolci Egyetem Tudományos szervezési és Nemzetközi Osztály,
Miskolc, Magyarország, 11972 p. 2013

2. Juhász Andrea: **Az élettársi együttélés tartamának
számítási visszasságai.** [szerző] Stipta István a Doktori Iskola Tanácsának
elnöke (szerk.) Megjelent: Miskolci Egyetem
Tudományos szervezési és Nemzetközi Osztály 2013, 12597 p.
ISBN: 9789633581064 Konferenciakötet (Könyv) Tudományos
[3073975] [Nyilvános]

3. Juhász Andrea: **In The shadow of professional ethics code.**
[szerző] Stipta István a Doktori Iskola Tanácsának elnöke (szerk.)
Megjelent: Miskolci Egyetem Tudományos szervezési és Nemzetközi
Osztály 2013, 11972 p. ISBN: 9789633580874 Konferenciakötet (Könyv)
Tudományos [3073985] [Nyilvános]

4. Juhász Andrea: **A közszolgálati etika jogharmonizációja.**
[szerző] Megjelent: Miskolci Egyetem, Állam- És Jogtudományi Kar
Miskolci doktoranduszok jogtudományi tanulmányai 14 pp. 179-199. 21
p. 2014 Szakcikk (Folyóiratcikk) Tudományos [3073994] [Nyilvános].

5. Juhász Andrea: **Reflection on the official administration deadline.** [szerző] P Szabó Béla, Szemesi Sándor (szerk.) Megjelent: Debrecen Egyetemi Kiadó, Akadémiai Kiadó 2015, 15776 p. Egyéb konferenciakötet. Tudományos [3073991] [Nyilvános]

6. Juhász Andrea: **Az egyszerű is lehet tisztességes.** [szerző] Megjelent: Miskolci Egyetem, Állam- És Jogtudományi Kar Miskolci doktoranduszok jogtudományi tanulmányai 16 pp. 159-179. 21 p. 2015 Szakcikk (Folyóiratcikk) Tudományos [3073989] [Nyilvános]

7. Juhász Andrea: **Headlines administration official deadline.** [szerző] Szabó Miklós (szerk.) Állam- és Jogtudományi Kar Szekciókiadványa. Megjelent: Miskolci Egyetem, 2016 pp: 10583 Konferenciaközlemény (Könyvrészlet) Tudományos [3073992] [Nyilvános]

8. Juhász Andrea: **A jogerő nemzetközi dilemmája.** [szerző] Szabó Miklós (szerk.) Doktoranduszok Fóruma: Állam- és Jogtudományi Kar Szekciókiadványa Megjelent: Miskolci Egyetem, (2015) Konferenciaközlemény (Könyvrészlet) pp: 41776 Tudományos [3073987] [Nyilvános]